

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ МАШИНСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Како сам одлуком вашег НН Већа одређена за рецензенткињу рукописа практикума „Професионална етика инжењера“ који су приредили проф. др Драгољуб Б. Ђорђевић и Богдан Ђуровић, већу подносим следећу

РЕЦЕНЗИЈУ

Најпре желим да истакнем значај проучавања професионалне етике инжењера на Машинском факултету у Нишу, јер то заиста јесте императив савременог друштва и професије коју, данас, без усвојених стандарда професионалне етике и није могуће обављати на адекватан начин. Верујем да ће практикум који је пред нама значајно допринети квалитету извођења наставе на овом предмету.

Ради се о 143 стране текста, на којима су обједињени радови презентовани у оквиру међународне конференције *Машинство у XXI веку*, која је одржана поводом педесетогодишњице Машинског факултета, са засебном сесијом под именом «Професионална етика инжењера». На овој конференцији су своје ставове и знања о професионалној етици у савременом друштву изнели стручњаци различитих провениенција - за етику, професионалну етику, социологију професије, социологију рада, социологију морала и индустријски менаџмент.

Уводни део овог практикума је посвећен појмовним одређењима и основним питањима професионалне етике инжењера. Неколико етичких теорија чије разумевање може бити од значаја за тумачење професионалне етике уопште, па и инжењерске је такође представљено на овим страницама у текстовима Јована Бабића «Инжењерска етика» и Милована Вуковића «Три традиције нормативне етике од значаја за пословну етику инжењерства».

У текстовима који следе професионална етика се повезује са савременим друштвом као контекстом њеног функционисања. Јелена Манић у тексту «Професионална етика инжењера у контексту модерног пословања» указује на могућу повезаности и супротстављености етичких принципа са принципима модерног пословања. Божо Милошевић у тексту «Инжињерска етика: од занатлијске традиције ка рационализму

професије» указује на неопходност преношења рационализације као принципа модернизације и у сферу етичког одношења инжењера према предмету рада и субјектима који у њему учествују или могу бити доведени у везу са њим. Слободан Вукићевић у тексту «Радно мјесто и професионална етика инжењера» третира радно место као сегмент пословања инжењера који битно утиче на професионалну етику, али и трпи повратне утицаје етичког или неетично понашања.

Следећи текстови доводе у везу професионалну етику инжењера са глобалним друштвеним процесима у савременом друштву: Богдан Ђуровић, «Професионална етика и дух глобализације», као и текст Данијеле Гавриловић, «Професионална етика као основ интеграције друштва знања».

Текстови „Етичке димензије техничког сазнања“ аутора Радоша Радивојевића и Алпара Лошонца и „Инжењерска етика и еколошка безбедност“ указују на опасности од енормног развоја техничког знања по људску цивилизацију, па и њен еколошки опстанак.

Драгољуб Б. Ђорђевић и Милош Тасић у тексту „Амерички и српски етички кодекс инжењера“ у покушају почетне компаративне анализе указују на стање у српској инжењерској професији, посредно, указујући на рудиментарни развој српског у односу на амерички етички кодекс инжењера. Практикум затвара текст Драгана Тодоровића „Професија лекар“ која у неколку одудара од садржаја практикума, али може служити као користан пример за поређење инжењерске етике и етичких кодекса других професија.

Сматрам да је практикум добро структурисан, да доноси значајне садржаје који ће проширити видике мастер студената Машинског факултета и у погледу разумевања савремених друштвених процеса и у погледу усвајања основних поставки професионалне етике инжењера. Верујем да је настава из предмета Професионална етика, па и овај практикум као њен важни део, нужан услов и стандард савременог образовања за професију, па зато осталим техничким факултетима препоручујем да следе пример Машинског факултета и приређивача овог зборника, а вашем НН Већу текст практикума „Професионална етика инжењера“ који је предмет анализе препоручујем за објављивање.

У Нишу, 15. 9. 2011.

Проф. др Данијела Гавриловић
Филозофски факултет, Ниш

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Одлуком Наставно-научног већа Машинског факултета Универзитета у Нишу, од 9. септембра 2011. год. одређена сам за једног од рецензената рукописа *Професионална етика инжењера* који су приредили проф. др Драгољуб Б. Ђорђевић и Богдан Ђуровић. Наставно-научном већу факултета подносим следећу

РЕЦЕНЗИЈУ

Рукопис *Професионална етика инжењера* састављен је од радова 13 аутора који на 143 странице презентују своје ставове о професионалној етици, посебно етичким питањима инжењерске професије. У методолошком и методичко-дидактичком смислу рукопис је добро структуриран јер почиње радовима Јована Бабића *„Етика инжењера“* и Милована Вуковића *„Три традиције нормативне етике од значаја за пословну етику инжењера“*, који су посвећени појмовном одређењу професионалне етике. У првом раду се етика инжењера посматра као грана примењене етике, дефинише обим и указује на главна начела инжењерске етике. У другом тексту се анализирају неке од теорија нормативне етике. На основу дефинисаних моралних принципа у оквиру њих, разматрају се основна начела пословне етике, чиме се даје увод и ствара простор за текстове који следе, а који су посвећени значају професионалне етике и посебно професионалне етике инжењера у савременом друштву.

„Утицај пословања на професионалну етику инжењера“, текст Јелене Манић бави се проблемима могућих моралних дилема које настају као последица конфликта: начела професије - осећај дужности према послодавцу – осећај дужности према клијенту. Боžo Милошевић у тексту *„Инжењерска етика: од занатлијске традиције ка рационализму професије“* полази од „три А“ – аутономије, ауторитета и алтруизма и указује на могуће дилеме професионалаца у модерном друштву при доношењу одлука: водити морално исправан живот или омогућити компанији да оствари већи профит. Текст *„Радно мјесто и професионална етика инжењера“* аутора Слободана Вукићевића, својим садржајем надовезује се на претходна два, указивањем на међусобну повезаност и условљеност у тријади радно место - пословање инжењера - професионална етика, при чему аутор потенцира значај инжењерске едукације за етичко расуђивање при обављању професионалне делатности.

Богдан Ђуровић и Данијела Гавриловић текстовима *„Професионална етика и дух глобализације“* и *„Професионална етика као основ интеграције друштва знања“* повезују професионалну етику инжењера са савременим друштвеним процесима. У првом раду се указује на утицај политичке, економске и културне глобализације на начин понашања, одлучивања, привређивања, речју начин живота, као и на поштовање етичких начела, а у другом на значај професионалне етике за успешну интеграцију, јер како сама ауторка истиче „инжењери у условима друштва знања и високе технологије играју важну улогу у обезбеђивању сигурности, материјалног благостања и јавног здравља“ (стр.80), при чему и она указује на значај образовања инжењера.

Текстови *„Етичке димензије техничког сазнања“* аутора Радоша Радивојевића и Алпара Лошонца и *„Инжењерска етика и еколошка безбедност“* Весне Милтојевић, указују на однос морал-техничко знање-опстанак цивилизације. При том се у првом

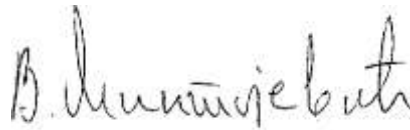
указује на хуманистичку и антихуманистичку функцију техничког знања, а у другом, због све израженијег нарушавања еколошке равнотеже на неопходност екологизације професионалне етике инжењера.

„Амерички и српски етички кодекс инжењера: почетно упоређење“ коауторски рад Драгољуба Б. Ђорђевића и Милоша Тасића осим што указује на етичке принципе инжењера у Србији и Америци, како и у самом наслову стоји представља почетну компарацију кодекса, али и указује на проблеме инжењерске професије код нас, почевши од начина организовања кроз професионална удружења до примене усвојеног кодекса. Последњи текст рукописа аутора Драгана Тодоровића „Професија лекар“ мада се директно не односи на професионалну етику инжењера веома је интересантан и може послужити као модел за компарацију инжењерске етике и етичких кодекса других професија.

На крају треба поменути и чињеницу да је рукопис настао након одржане међународне конференције *Mechanical Engineering in XXI Century*, а поводом педесетогодишњице Машинског факултета у Нишу, на којој су аутори у оквиру сесије „Професионална етика инжењера“ саопштили радове. Заправо, текстови овог рукописа, како истиче један од приређивача у Предговору, представљају проширену верзију радова саопштених на међународној конференцији.

Имајући у виду евидентан недостатак литературе из области инжењерске етике на српском језику и садржај рукописа, задовољство ми је да Наставно-научном већу Машинског факултета у Нишу предложим да рукопис под називом *Професионална етика инжењера* који су приредили проф. др Драгољуб Б. Ђорђевић и Богдан Ђуровић одобри за штампу као практикум за предмет *Професионална етика инжењера* који студенти мастер академских студија на Машинском факултету у Нишу слушају у јесењем семестру на првој години студија.

У Нишу,
16.09. 2011.

Др Весна Милтојевић, ванр.проф.
Факултет заштите на раду у Нишу